

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sk/25/2019
Identifikačné číslo spisu: 6018200596
Dátum vydania rozhodnutia: 28.04.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:6018200596.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a z členiek senátu Jany Martinčekovej a JUDr. Aleny Adamcovej, v právnej veci žalobcu: B. A., nar. XX.XX.XXXX, bytom XXX XX K. K., K. X, právne zastúpený: Odborový zväz KOVO, so sídlom 815 70 Bratislava, Miletičova 24, IČO: 30 804 078, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8-10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutí žalovanej č. 52830-2/2018-BA zo dňa 22.06.2018 a č. 52842-2/2018 zo dňa 25.06.2018, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici, č.k. 23Sa/14/2018-78 zo dňa 14.02.2019, takto

rozhodol:

I. Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a .

II. Žalovaná j e p o v i n n á zaplatiť žalobcovi náhradu trov kasačného konania v plnej výške.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom č.k. 23Sa/14/2018-78 zo dňa 14.02.2019 podľa § 191 ods. 1 písm. c/ a d/ v spojení s § 191 ods. 3 písm. a/ a ods. 4 vety prvej zákona č. 162/2015 Z.z. Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) zrušil rozhodnutia žalovanej č. 52830-2/2018-BA zo dňa 22.06.2018 a č. 52842-2/2018 zo dňa 25.06.2018 ako aj im predchádzajúce rozhodnutia pobočiek žalovanej a veci vrátil orgánu verejnej správy nižšieho stupňa na ďalšie konanie, pričom žalovanej uložiť povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania.

2. Správna žaloba žalobcu týkajúca sa preskúmania rozhodnutia žalovanej č. 52830-2/2018-BA zo dňa 22.06.2018 bola na krajskom súde pôvodne vedená pod samostatnou spisovou značkou 23Sa/14/2018 a správna žaloba žalobcu týkajúca sa preskúmania rozhodnutia žalovanej č. 52842-2/2018 zo dňa 25.06.2018 bola vedená pod samostatnou spisovou značkou 23Sa/15/2018. Uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č.k. 23Sa/14/2018-31 zo dňa 09.10.2018 boli uvedené právne veci žalobcu (pôvodne vedené pod sp.zn. 23Sa/14/2018 a 23Sa/15/2018) spojené na spoločné konanie s tým, že toto bude na krajskom súde vedené pod sp.zn. 23Sa/14/2018.

3. Rozhodnutím č. 52830-2/2018-BA zo dňa 22.06.2018 žalovaná odvolanie žalobcu zamietla v celom

rozsahu a potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Bratislava č. 28722-24/2018-BAM zo dňa 22.03.2018, ktorým táto rozhodla, že žalobca má podľa § 85 až 87, § 111 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení nárok na úrazový príplatok od prvého do tretieho dňa dočasnej pracovnej neschopnosti v sume 11,51892500 € za každý deň a od štvrtého dňa dočasnej pracovnej neschopnosti v sume 5,23587500 € za každý deň dočasnej pracovnej neschopnosti, v ktorom trvá nárok na náhradu príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti alebo na nárok na výplatu nemocenského z nemocenského poistenia.

4. Rozhodnutím č. 52842-2/2018 zo dňa 25.06.2018 žalovaná v celom rozsahu zamietla odvolanie žalobcu a potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Bratislava č. 28722-25/2018-BAM z 28.03.2018, ktorým táto podľa § 99 a § 111 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení rozhodla, že žalobca má nárok na náhradu za bolesť v dôsledku pracovného úrazu zo dňa 01.08.2016 v sume 3 922,- € určenej podľa § 5 zákona č. 437/2004 Z.z.

5. Krajský súd poukázal na ust. § 198 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení (ďalej aj ako „zákon o sociálnom poistení“), z ktorého vyplýva oprávnenie, tak žalovaného ako aj orgánu verejnej správy I. stupňa, si o otázke predbežného charakteru dôležitej pre meritórne rozhodnutie urobiť iba úsudok (t.j. ustáliť predbežné tvrdenie s použitím myšlienkových operácií vrátane logickej dedukcie alebo indukcie), nie však autoritatívne rozhodnúť o právach resp. povinnostiach dotknutých uvedenou predbežnou otázkou. Stotožnil sa tak s právnym názorom žalobcu, že prvostupňový orgán nie je v zmysle zákona o sociálnom poistení (§ 110 a § 111) za tejto situácie oprávnený stanoviť, resp. rozhodnúť o miere zavinenia žalobcu ako zamestnanca, lebo ide o vec, ktorá vyplýva jednoznačne z pracovných vzťahov založených medzi zamestnávateľom a zamestnancom. Ak postup zamestnávateľa smeruje k zbaveniu sa zodpovednosti vo vzťahu k dotknutému zamestnancovi, potom má v zmysle čl. 142 ods. 1 a čl. 51 ods. 1 Ústavy SR a § 316 CSP rozhodnúť o tomto spore súd v občianskoprávnom konaní. Správny súd nepovažoval za správne stanovenú mieru zavinenia žalobcu vo výške 50%, ktorú prvostupňový správny orgán určil matematickým výpočtom podielu neporušených a porušených právnych predpisov, pričom vychádzal z nevyvráteného dôkazu o porušení právnych predpisov žalobcom, o čom podľa názoru žalovanej svedčí právoplatný a vykonateľný trestný rozkaz z 03.03.2017. Krajský súd mal za to, že ak zamestnávateľ žalobcu, ktorý v zmysle záverov Inšpektorátu práce utrpel pracovný úraz v dôsledku inej skutočnosti ako nedodržania predpisov o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci, opakovane zotrúva na svojom závere o miere zavinenia svojho zamestnanca na pracovnom úraze v rozsahu 0%, pričom zamestnanec tento záver nespochybňuje, potom organizačná zložka Sociálnej poisťovne nie je oprávnená riešiť túto situáciu ako predbežnú otázku postupom podľa § 198 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení. Správny súd za neudržateľný označil taký výklad aplikovaných právnych predpisov, z ktorého by vyplynul záver, že žalovaná ako aj orgán verejnej správy prvého stupňa, by bola oprávnená posudzovať mieru zavinenia v prípade, ak táto nie je medzi zamestnancom a zamestnávateľom sporná.

6. Proti uvedenému rozsudku podala kasačnú sťažnosť žalovaná (sťažovateľka). Namietala, že krajský súd porušil zákon tým, že rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 440 ods. 1 písm. g/ SSP). Nesúhlasila s dôvodmi zrušenia svojich rozhodnutí. Argumentovala, že nebolo by v súlade s princípom rovnosti, keby bol pripustený výklad, že konajúca pobočka nemôže posúdiť mieru spoluviny len preto, že zamestnávateľ v oznámení poisťovej udalosti, prípadne vo svojich ďalších vyjadreniach uplatňuje právo zo svojho úrazového poistenia pre žalobcu aj napriek tomu, že iné dôkazy, napr. právoplatný trestný rozkaz súvisiaci s nehodou, v súvislosti s ktorou žalobca utrpel pracovný úraz poukazujú, že samotný žalobca porušil dopravné predpisy. Podľa názoru žalovanej z trestného rozkazu vyplývajú skutočnosti, ktoré majú bezprostredný vplyv na vzťah medzi zodpovednosťou zamestnávateľa a zamestnanca, čo dokazuje ust. § 196 ods. 2 písm. a/ Zákonníka práce, v zmysle ktorého sa zamestnávateľ môže zbaviť zodpovednosti sčasti, ak preukáže že postihnutý zamestnanec porušil svojim zavinením právne predpisy alebo ostatné predpisy, alebo pokyny na zaistenie BOZP, hoci s nimi bol riadne a preukázateľne oboznámený, a že toto porušenie bolo jednou z príčin škody, čo v tomto prípade preukazuje trestný rozkaz ako plnohodnotný nespochybniteľný dôkaz. Podľa názoru sťažovateľky, napriek tomu, že zamestnávateľ určil rozsah svojej zodpovednosti vo výške 100%, rovina trestnoprávna

nesmie zostať ani v administratívnom konaní pred Sociálnou poisťovňou bez vyhodnotenia vo forme zákonom povoleného úsudku. Hoci zamestnávateľ stanovil 0%-nú mieru zavinenia žalobcu pri vzniknutom pracovnom úraze, nemožno úplne vylúčiť skutočnosť spôsobilú spochybniť vyhlásenie zamestnávateľa, t.j. že dopravnú nehodu preukázateľne zaviniť žalobca. Rozsudku krajského súdu žalovaná vytkla, že je v priamom rozpore so zásadami materiálnej pravdy a so zásadou voľného hodnotenia dôkazov, keď redukuje zistený stav veci vo vzťahu k posúdeniu pracovnoprávných povinností žalobcu. Navrhla preto rozsudok krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

7. Ku kasačnej sťažnosti sa vyjadril žalobca, ktorý prioritne navrhol, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť žalovanej odmietol ako neprípustnú, nakoľko táto nespĺňa formálne náležitosti, keď v nej žalovaná neuviedla, ktoré konkrétne ustanovenia zákona č. 416/2003 Z.z. o sociálnom poistení boli zo strany krajského súdu nesprávne posúdené pri posudzovaní nárokov žalobcu na úrazové dávky. Trval na tom, že žalovaná nie je oprávnená jednostranne rozhodnúť o danej otázke, resp. spore a zasiahnuť tak do práv a povinností dotknutých strán. O predbežnú otázku ide iba v tom prípade, ak je daná právna skutočnosť sporná, čo v danom prípade nie je splnené. Zopakoval, že ak by bolo žalovanej umožnené svojvoľné posudzovanie miery zavinenia žalobcu, resp. stanovovanie miery zavinenia žalobcu aj v prípade, ak by medzi zamestnávateľom a zamestnancom nevznikol spor o danej otázke, išlo by o priame zasahovanie do pracovnoprávných vzťahov medzi zamestnávateľom a zamestnancom a do princípu rovnosti. Zastáva názor, že zákon o sociálnom poistení nedáva žalovanej žiadnu možnosť obmedziť nárok na úrazovú dávku, jej výšku, či výplatu z dôvodu spáchania či už úmyselného alebo neudbanlivostného trestného činu. Keďže žiadne ustanovenie zákona o sociálnom poistení neopravňuje organizačné zložky Sociálnej poisťovne obmedzovať, či znižovať medzi zamestnancom a zamestnávateľom nespornú mieru zavinenia za utrpený pracovný úraz, alebo znižovať, či obmedzovať sumu úrazových dávok, navrhol, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť žalovanej zamietol ako nedôvodnú.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP), preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalovanej nie je dôvodná.

9. Podľa čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

10. Podľa § 16 zákona o sociálnom poistení, povinne úrazovo poistený je zamestnávateľ, ktorý zamestnáva aspoň jednu fyzickú osobu vykonávajúcu zárobkovú činnosť v pracovnoprávnom vzťahu.

11. Podľa § 13 písm. a/ a h/ zákona o sociálnom poistení, z úrazového poistenia sa za podmienok ustanovených týmto zákonom poskytujú úrazové dávky, a to úrazový príplatok a náhrada za bolesť a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia.

12. Podľa § 83 zákona o sociálnom poistení, poškodený na účely poskytovania úrazových dávok je zamestnanec zamestnávateľa podľa § 16 a fyzická osoba uvedená v § 17 ods. 2, ak utrpeli pracovný úraz alebo sa u nich zistila choroba z povolania.

13. Podľa § 85 zákona o sociálnom poistení, zamestnanec zamestnávateľa podľa § 16, ktorý v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania bol uznaný za dočasne práceneschopného, má nárok na úrazový príplatok od prvého dňa dočasnej pracovnej neschopnosti, ak má nárok na náhradu príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti podľa osobitného predpisu 51) alebo nárok na výplatu nemocenského z nemocenského poistenia.

14. V zmysle poznámky 51) pod čiarou, osobitným predpisom podľa predchádzajúceho odseku je zákon č. zákon č. 462/2003 Z.z. o náhrade príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

15. Podľa § 99 zákona o sociálnom poistení, poškodený má nárok na náhradu za bolesť a na náhradu za

sťaženie spoločenského uplatnenia podľa osobitného predpisu.

16. Osobitným predpisom podľa predchádzajúceho odseku je zákon č. 437/2004 Z.z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z.z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov.

17. Podľa § 17 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, nárok na úrazové dávky z úrazového poistenia zamestnávateľa má zamestnanec zamestnávateľa podľa § 16 po splnení podmienok ustanovených zákonom o sociálnom poistení.

18. Podľa § 198 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, ak sa v konaní vyskytne otázka, o ktorej už právoplatne rozhodol iný príslušný orgán, je organizačná zložka Sociálnej poisťovne takýmto rozhodnutím viazaná; inak si organizačná zložka Sociálnej poisťovne môže o takejto otázke urobiť úsudok alebo dá príslušnému orgánu podnet na začatie konania.

19. Podľa § 198 ods. 2 zákona o sociálnom poistení, organizačná zložka Sociálnej poisťovne si nemôže ako o predbežnej otázke urobiť úsudok o tom, či a kto spáchal trestný čin, priestupok, správny delikt, alebo o osobnom stave fyzickej osoby, ak patrí o ňom rozhodovať súdu.

20. Podľa § 110 ods. 2 zákona o sociálnom poistení, nárok na úrazové dávky nevzniká, ak sa zamestnávateľ alebo právnická osoba podľa osobitného predpisu celkom zbaví zodpovednosti za poškodenie zdravia alebo smrť poškodeného podľa osobitného predpisu.

21. Podľa § 111 ods. 2 zákona o sociálnom poistení, ak sa zamestnávateľ alebo právnická osoba podľa osobitného predpisu sčasti zbaví zodpovednosti za poškodenie zdravia alebo za smrť poškodeného podľa osobitného predpisu a osobitný predpis neustanovuje inak, poškodený má nárok na úrazovú dávku s výnimkou pracovnej rehabilitácie a rekvalifikácie v sume určenej podľa rozsahu zodpovednosti zamestnávateľa alebo právnickej osoby podľa osobitného predpisu zníženého o mieru zavinenia poškodeného.

22. Podľa § 196 ods. 2 zákona č. 311/2001 Z.z. Zákonník práce (ďalej aj „zákoník práce“), zamestnávateľ sa zbaví zodpovednosti sčasti, ak preukáže, že

- a) postihnutý zamestnanec porušil svojím zavinением právne predpisy alebo ostatné predpisy, alebo pokyny na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, hoci s nimi bol riadne a preukázateľne oboznámený, a že toto porušenie bolo jednou z príčin škody,
- b) jednou z príčin škody bolo, že zamestnanec bol pod vplyvom alkoholu, omamných látok alebo psychotropných látok,
- c) zamestnancovi vznikla škoda preto, že si počínal v rozpore s obvyklým spôsobom správania sa tak, že je zrejmé, že hoci neporušil právne predpisy alebo ostatné predpisy, alebo pokyny na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, alebo osobitné predpisy, konal ľahkomyselne a musel si pritom byť vzhľadom na svoju kvalifikáciu a skúsenosti vedomý, že si môže privodiť ujmu na zdraví.

23. Podľa § 196 ods. 3 zákonníka práce, ak sa zamestnávateľ zbaví zodpovednosti sčasti, určí sa časť škody, za ktorú zodpovedá zamestnanec, podľa miery jeho zavinenia. V prípade uvedenom v odseku 2 písm. c/ sa zamestnancovi uhradí aspoň jedna tretina škody.

24. Po preskúmaní napadnutého rozsudku krajského súdu a konania, ktoré predchádzalo jeho vydaniu ako aj pripojeného administratívneho spisu, sa kasačný súd stotožňuje s právnym názorom vysloveným krajským súdom v odôvodnení rozsudku. Podľa názoru kasačného súdu je rozsudok krajského súdu vecne správny a náležite odôvodnený, pričom krajský súd sa v ňom vysporiadal so všetkými podstatnými námietkami žalobcu.

25. Ako už správne skonštatoval krajský súd, v konaní nebolo sporné, že žalobca dňa 01.08.2016 utrpel

pracovný úraz pri návrate z pracovnej cesty v Revúcej, keď so služobným motorovým vozidlom prešiel do protismeru, kde zachytil protiúduce vozidlo, pričom pri nehode zranenia okrem žalobcu utrpel aj jeho spolujazdec a osoby nachádzajúce sa v protiúducom vozidle.

26. Krajský súd tiež správne identifikoval, že medzi účastníkmi konania je sporné právne posúdenie otázky, či žalovaná je v medziach Ústavy SR a na základe zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení oprávnená prehodnotiť zavinenie žalobcu na pracovnom úraze, ak bola táto miera stanovená zamestnávateľom na strane zamestnanca 0 %, resp. ak zamestnávateľ uznal 100% mieru zavinenia.

27. Zo zisteného skutkového stavu vyplýva, že medzi žalobcom ako zamestnancom a jeho zamestnávateľom (KONE s.r.o.) otázka povahy úrazu žalobcu a ani miery jeho zavinenia sporná nebola, keď zamestnávateľ žalobcu napriek tomu, že bol žalovanou vyzvaný na prehodnotenie miery zavinenia žalobcu ako svojho zamestnanca, naďalej zotrval na stanovení 0% zodpovednosti svojho zamestnanca za vzniknutý pracovný úraz.

28. Zo záznamu Inšpektorátu práce Banská Bystrica č. BB-191-36-2.2/Z-J4,B25-17/2505 z 18.12.2017 o vyšetrovaní príčin vzniku závažného pracovného úrazu podľa § 7 ods. 3 písm. b/ v nadväznosti na § 14 ods. 6 zákona č. 125/2006 Z.z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z.z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, vyplýva, že vyšetrovaná udalosť je pracovným úrazom v zmysle § 17 ods. 4 písm. a/ zákona č. 124/2006 Z.z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v zmysle neskorších predpisov, ktorým bola spôsobená pracovná neschopnosť zamestnanca trvajúca viac ako tri dni. Konajúci inšpektor práce poukázal na to, že podľa písomnej správy vypracovanej KRP OR PZ v Banskej Bystrici (ČVS: ORP-703/1-VYS-BB-2016 zo dňa 14.12.2016) k zraneniu žalobcu došlo tak, že tento viedol vozidlo v smere z Brezna na Banskú Bystricu po ceste I/66 a v 104,92 km pri prejazde tohto úseku z dôvodu okamžitej psychofyziologickej indispozície prešiel do protismernej časti vozovky, kde prednou časťou vozidla narazil do prednej časti oproti idúceho vozidla, následkom čoho došlo z jeho strany k porušeniu ustanovenia § 4 ods. 2 písm. f/ zákona č. 8/2009 Z.z. o cestnej premávke a následkom dopravnej nehody došlo aj k vzniku závažného pracovného úrazu spolupracovníkovi žalobcu a k zraneniam osôb protiúduceho vozidla. Pri stanovení kódu zdroja úrazu a príčiny úrazu poškodeného inšpektor práce okrem vyššie označenej správy vychádzal aj zo zápisnice o podaní informácie poškodeného z 05.12.2017, uznesenia o začatí trestného stíhania (ČVS: ORP-703/1-VYS-BB-2016 zo dňa 07.09.2016) a záznamu o registrovanom pracovnom úraze zo dňa 04.08.2016. Inšpektor práce v danom zázname uvádza, že pri šetrení neboli zistené porušenia predpisov bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľa a taktiež priamo ani zo strany postihnutého zamestnanca (žalobcu). Konštatuje, že poškodený (žalobca) utrpel nikým nezavinenu ujmu na zdraví, pretože v čase, keď viedol vozidlo, následkom jeho okamžitého psychofyziologickeho stavu, nechtiac spôsobil dopravnú nehodu. Porušenie dopravných predpisov označil za zapríčinené okamžitým psychofyziologickým stavom zamestnanca, ktorý nesúvisel priamo s porušením príslušných právnych predpisov a ostatných predpisov na zaistenie BOZP a ktorý stanovil ako príčinu úrazu (kód príčiny 12). V závere záznamu uviedol, že pri šetrení neboli zistené v príčinnej súvislosti porušenia právnych predpisov a ostatných predpisov na zabezpečenie ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľa a taktiež zo strany postihnutého zamestnanca.

29. V konaní nebolo tiež sporným, že trestným rozkazom Okresného súdu v Banskej Bystrici č.k. 5T/13/2017-248 z 03.03.2017 bol žalobca v súvislosti s posudzovaným pracovným úrazom uznaný za vinného zo spáchania prečinu ublíženia na zdraví podľa § 157 ods. 1 a ods. 2 písm. a/ Trestného zákona.

30. Žalovaná vo vzťahu k rozhodovaniu o nároku žalobcu na úrazový príplatok (rozhodnutie žalovanej č. 52830-2/2018-BA zo dňa 22.06.2018) poukázala na ustanovenie § 111 ods. 2 zákona o sociálnom poistení tvrdiac, že z dokazovania, ktoré realizovala vyplynulo, že poškodený nedbanlivostným konaním porušil dôležitú povinnosť uloženú mu podľa zákona (č. 8/2009 Z.z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov), ktorú bol povinný pri výkone svojej práce dodržiavať. Ustanovenie § 111 ods. 2 zákona o sociálnom poistení v danom prípade aplikovala v nadväznosti na § 196 ods. 2 písm. a/

Zákonníka práce, pretože (podľa jej názoru) boli splnené všetky podmienky na to, aby pobočka Bratislava stanovila čiastočný rozsah zodpovednosti zamestnávateľa v rozsahu 50% a spoluvinu poškodeného podľa § 196 ods. 3 Zákonníka práce na 50%.

31. Vo vzťahu k rozhodovaniu o nároku žalobcu na náhradu za bolesť (rozhodnutie žalovanej č. 52842-2/2018 zo dňa 25.06.2018) mala žalovaná za to, že z vykonaného dokazovania napriek stanovisku zamestnávateľa vyplýva, že dopravnú nehodu zapríčinil svojim nedbanlivostným konaním poškodený, pričom pri tejto nehode utrpel pracovný úraz. Nespochybnila, že dopravnú nehodu poškodený spôsobil nechtiac, avšak s poukazom na šetrenie orgánov činných v trestnom konaní, poškodený nedbanlivostným konaním porušil dôležitú povinnosť uloženú mu podľa zákona (č. 8/2009 Z.z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov), ktorú bol povinný pri výkone svojej práce dodržiavať. Ustanovenie § 111 ods. 2 zákona o sociálnom poistení v danom prípade aplikovala v nadväznosti na § 196 ods. 2 písm. a/ Zákonníka práce, pretože (podľa jej názoru) boli splnené všetky podmienky na to, aby pobočka Bratislava stanovila čiastočný rozsah zodpovednosti zamestnávateľa v rozsahu 50% a spoluvinu poškodeného podľa § 196 ods. 3 Zákonníka práce na 50%.

32. Žalovaná v kasačnej sťažnosti za nesprávne právne posúdenie označila názor krajského súdu, že nie je oprávnená robiť si úsudok v otázkach pracovnoprávných vzťahov, ktoré nie sú medzi zamestnancom a zamestnávateľom sporné. Takýto výklad považovala za v rozpore s princípom rovnosti, nakoľko by jej nebolo umožnené posúdiť mieru spoluviny len preto, že zamestnávateľ v oznámení o poistnej udalosti, prípadne vo svojich ďalších vyjadreniach uplatňuje právo zo svojho úrazového poistenia pre žalobcu, hoci iné dôkazy podľa jej názoru poukazujú na porušenie dopravných predpisov žalobcom ako zamestnancom. Kasačný súd posudzujúc kasačnú sťažnosť žalovanej podľa jej obsahu a z dôvodu, že zrozumiteľne ozrejmla, konkrétne ktoré právne posúdenie považuje za nesprávne, nemohol túto odmietnuť ako to navrhoval žalobca vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti.

33. Je potrebné si uvedomiť, že žalovaná nerobila sporným posúdenie samotného charakteru úrazu, ktorý žalobca utrpel, keď v zhode so zamestnávateľom úraz žalobcu považovala za pracovný. V dôsledku toho zároveň uznala status žalobcu ako poškodeného podľa § 83 zákona o sociálnom poistení a teda ho považovala za subjekt oprávnený uplatniť si predmetné úrazové dávky (úrazový príplatok a náhradu za bolesť).

34. Žalovaná vzniesla námietky výlučne proti miere zodpovednosti zamestnanca a zamestnávateľa za pracovný úraz žalobcu, ktorú mieru zamestnávateľ určil tak, že on je subjektom, ktorý nesie zodpovednosť za pracovný úraz svojho zamestnanca (žalobcu) v rozsahu 100 % a zavinenie zamestnanca je preto 0%.

35. Zamestnávateľ má v zmysle Zákonníka práce objektívnu zodpovednosť za pracovné úrazy a choroby z povolania, pričom podľa § 17 zákona č. 124/2006 Z.z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov, pracovný úraz registruje a eviduje len zamestnávateľ, čím v tejto fáze predbežne určuje, či poškodenie zdravia je pracovným úrazom. Mieru zavinenia zamestnanca určuje zamestnávateľ podľa výsledkov šetrenia pracovného úrazu. Za účelom objektívneho zistenia príčin vzniku pracovného úrazu, prípadne určenia miery zavinenia zamestnanca, môžu zamestnávatelia zriaďovať tiež komisie, závery ktorých bude možné použiť aj pre posúdenie ďalších nárokov zamestnancov.

36. Pre prípad, že zamestnanec so stanoviskom zamestnávateľa ohľadom povahy jeho úrazu alebo určenej miery zodpovednosti nesúhlasí, môže sa obrátiť len na súd. Avšak aj v prípade, že poškodenie zdravia by bolo súdom definované ako pracovný úraz, má zamestnávateľ (za určitých zákonných podmienok) možnosť zbaviť sa zodpovednosti za pracovný úraz úplne alebo čiastočne.

37. Žalobca v konaní od počiatku namieta oprávnenie správnych orgánov vykonávajúcich úrazové poistenie rozhodovať o miere zodpovednosti zamestnanca a zamestnávateľa pri pracovných úrazoch, s ktorým právnym názorom sa stotožnil aj krajský súd.

38. Aj kasačný súd zdieľa právny názor (v zhode s názorom krajského súdu ako aj žalobcu), že pokiaľ by zákonodarca mienil žalovanej (resp. jej prvostupňovému orgánu) zveriť rozhodovanie o miere zavinenia zamestnávateľa a zamestnanca za pracovný úraz, túto kompetenciu by jej v rámci rozhodovania o úrazových dávkach musel zveriť zákonom.

39. Ako opakovane a dôvodne namietal už žalobca, žalovaná neuviedla na základe ktorého ustanovenia ktorého právneho predpisu sa domnieva, že takáto kompetencia jej v procese rozhodovania o nárokoch na dávky úrazového poistenia patrí, resp. jej bola zverená.

40. Gramatické znenie a ani teleologický náhľad na ustanovenie § 111 ods. 2 zákona o sociálnom poistení neumožňuje taký výklad, aký prezentuje žalovaná, teda, že jej právomoc určiť rozsah zodpovednosti zamestnávateľa v prípade, ak nesúhlasí s tou mierou zodpovednosti za pracovný úraz, ktorú určil zamestnávateľ, má v rámci posúdenia tzv. predbežnej otázky podľa § 198 zákona o sociálnom poistení.

41. Vo všeobecnosti je právom žalovanej, aby si o predbežnej právnej otázke urobila úsudok sama (§ 198 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení). Žiadne ustanovenie zákona o sociálnom poistení však žalovanej neumožňuje, a to ani v rámci posúdenia predbežnej otázky, v prípade nesúhlasu so stanoviskom subjektu na to zákonom určeného a oprávneného (v danej veci stanovisko zamestnávateľa k určenej, resp. prijatej miere zodpovednosti za pracovný úraz zamestnanca) ním prijaté stanovisko korigovať, či nahradiť ho výsledkom vlastného uváženia (posúdenia), ako tomu bolo v preskúmvanej právnej veci.

42. Právna konštrukcia, ktorú žalovaná presadzuje, by mala za následok vznik neakceptovateľnej právnej situácie, kedy na účely pracovnoprávnych vzťahov by zodpovednosť za pracovný úraz žalobcu niesol zamestnávateľ v celom rozsahu (t.j. 100%) a súčasne, ale len na účely priznania uplatnených dávok u úrazového poistenia zamestnávateľa, by zodpovednosť toho istého zamestnávateľa za ten istý úrazový deň predstavovala nižšie percento, v danom prípade 50%.

43. Krátenie úrazových dávok uplatnených žalobcom postupom podľa § 111 ods. 2 zákona o sociálnom poistení, ktorý žalovaná v danom prípade (nenáležite) aplikovala, by prichádzal do úvahy jedine a výlučne vtedy, ak by na to boli splnené zákonné podmienky. Z predloženého administratívneho ani súdneho spisu a ani z vyjadrení žalobcu a ani jeho zamestnávateľa pritom nevyplýva skutočnosť, že by oprávnená osoba, ktorou je iba zamestnávateľ žalobcu (nie správny orgán) realizoval akékoľvek úkony smerujúce k zbaveniu sa svojej zodpovednosti za pracovný úraz žalobcu. V dôsledku toho, že po právnej stránke k zbaveniu sa zodpovednosti zamestnávateľom žalobcu za pracovný úraz jeho zamestnanca nedošlo, a to ani čiastočne, má žalobca ako poškodený dôvodné legitímne očakávanie, že nie je daný ani zákonný dôvod pre krátenie jeho úrazovej dávky postupom podľa § 111 ods. 2 zákona o sociálnom poistení. Žalovaná pritom ani netvrdila (a ani nepreukázala), že zamestnávateľ sa časti svojej zodpovednosti za pracovný úraz žalobcu zbavil.

44. Postup žalovanej, v dôsledku ktorého došlo ku kráteniu úrazových dávok uplatnených žalobcom aj kasačný súd preto hodnotí ako odporujúci zákonnej právnej úprave obsiahnutej v ustanovení § 111 ods. 2 zákona o sociálnom poistení.

45. Ustanovenie § 196 ods. 2 písm. a/ Zákonníka práce, na ktoré žalovaná súčasne poukazovala, je ustanovením upravujúcim zodpovednosť zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a pri chorobe z povolania, nie je však ustanovením, ktorého aplikáciu by žalovanej v rámci procesu výkonu úrazového poistenia a ne/priznávania jednotlivých dávok úrazového poistenia umožňoval zákon o sociálnom poistení.

46. Kasačný súd preto zdieľa argumentáciu žalobcu ako aj krajského súdu, že určiť mieru zodpovednosti zamestnanca a zamestnávateľa pri pracovných úrazoch je oprávnený (ak existuje spor medzi

zamestnancom a zamestnávateľom) stanoviť len všeobecný (občianskoprávny) súd, prejednávajúci spory z pracovnoprávnych vzťahov v konaní podľa Civilného sporového poriadku.

47. Pokiaľ žalovaná sama na základe svojho uváženia stanovila mieru zodpovednosti zamestnávateľa a zamestnanca za pracovný úraz (napriek tomu, že tento svoj postup a dôvody takého určenia zrozumiteľne uviedla vo svojom rozhodnutí), konala nad rámec tých oprávnení, ktoré jej boli ako správneho orgánu zverené zákonom.

48. Z vyššie uvedených dôvodov žalovaná nie je subjektom oprávneným (ani v rámci posúdenia predbežnej otázky v konaní o úrazovej dávke) záväzne a s konečnou platnosťou rozhodnúť, v akom rozsahu je za pracovný úraz daná zodpovednosť zamestnávateľa a v akom zamestnanca.

49. Uvedené vyplýva aj z rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku sp.zn. 2 Cdo 65/2006, ktorý bol uverejnený v časopise Zo súdnej praxe pod č. 40/2007 uviedol, že „prejednanie a rozhodovanie vecí, ktorej predmetom je určenie, že určitý úraz je pracovným úrazom, resp. ktorej predmetom je určenie rozsahu zodpovednosti zamestnávateľa za škodu ním vzniknutú, patrí aj po 31. decembri 2003 v zmysle § 7 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku v spojení s § 14 Zákonníka práce do právomoci súdu“. Najvyšší súd ako dovolací ďalej dôvodil, že „aj po prijatí zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení, účinného od 01.01.2004, sa v Zákonníku práce naďalej nachádza právna úprava zodpovednosti za škodu (§ 196 Zákonníka práce) a podmienok, kedy sa zamestnávateľ nemôže zodpovednosti zbaviť (§ 197 Zákonník práce), včítane vymedzenia pojmu pracovného úrazu (§ 195 ods. 2 a 3 Zákonníka práce). Spor medzi zamestnancom a zamestnávateľom, ktorý rieši základ nároku poškodeného zamestnanca na jednotlivé plnenia, vyplývajúce zo zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze (chorobe z povolania), treba preto považovať naďalej za spor vyplývajúci z pracovnoprávneho vzťahu“.

50. „V odôvodnení uvedeného rozsudku (sp.zn. 2 Cdo 65/2006) Najvyšší súd Slovenskej republiky tiež konštatoval, že i keď si Sociálna poisťovňa pri rozhodovaní v dávkových veciach v zmysle § 198 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení môže sama urobiť úsudok o niektorej predbežnej otázke (teda aj pokiaľ ide o určenie rozsahu zodpovednosti zamestnávateľa za škodu vzniknutú pracovným úrazom), nie je oprávnená samostatným rozhodnutím odstrániť spornosť týkajúcu sa rozsahu zodpovednosti zamestnávateľa za škodu ním spôsobenú. Rozhodnúť o tejto spornej otázke môže len súd v občianskom súdom konaní; jeho rozhodnutím je potom sociálna poisťovňa viazaná.“ (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp.zn. 3Cdo/159/2011 zo dňa 28.10.2013).

51. Obdobne v právnej veci 1Sžo/74/2015 sa Najvyšší súd stotožnil s názorom žalobcu, že: „prvostupňový orgán nie je v zmysle zák.č. 461/2003 Z.z., a to najmä s poukazom na znenie § 110 a 111 citovaného zákona, za tejto situácie oprávnený stanoviť (rozhodnúť) mieru zavinenia žalobcu ako zamestnanca, nakoľko ide o vec, ktorá vyplýva jednoznačne z pracovných vzťahov založených medzi zamestnávateľom a zamestnancom, a iba ak postup zamestnávateľa na zbavenia sa zodpovednosti je vo vzťahu k dotknutému zamestnancovi sporný, potom v zmysle čl. 142 ods. 1 a čl. 51 ods. 1 ústavy a § 7 ods. 1 O.s.p. je o tomto spore oprávnený rozhodovať súd v občianskom súdom konaní.“

52. Je zrejmé, že povinné úrazové poistenie v zmysle zákonnej úpravy uvedenej v § 16 zákona o sociálnom poistení, vzniká zamestnávateľovi (nie zamestnancovi), pričom nárok na úrazové dávky z úrazového poistenia zamestnávateľa vzniká zamestnancovi.

53. Je preto vecou zváženia do úvahy prichádzajúcich právnych možností a na tento záver nadväzujúceho ďalšieho postupu žalovanej ako orgánu verejnej správy, aké konkrétne právne kroky (s ohľadom na závery už svojich vlastných zistení) zvolí následne, keď sa domnieva, že ne/konaním určitých subjektov jej bola spôsobená škoda.

54. Rozsudok krajského súdu preto nemožno považovať za rozporný so zásadami materiálnej pravdy a so zásadou voľného hodnotenia dôkazov ako sa domnieva žalovaná, ale len za v rozpore s jej vlastným

posúdením miery zodpovednosti zamestnávateľa za pracovný úraz žalobcu.

55. Ani prípadné „samotné zistenie žalovanej, že žalobca ako zamestnanec preukázateľne porušil predpisy ohľadne bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, nezakladá v žiadnom prípade Sociálnej poisťovni právomoc určiť mieru zodpovednosti zamestnávateľa a zamestnanca, resp. vstúpiť do pozície zamestnávateľa pri aplikácii práva na stanovenie miery zavinenia v zmysle Zákonníka práce.“ (rozsudok najvyššieho súdu sp.zn. 1Sžso/74/2015 zo dňa 14.03.2017).

56. Ak sa žalovaná domnieva, že zamestnávateľ žalobcu pochybil, pokiaľ sa zodpovednosti za pracovný úraz žalobcu čiastočne nezbavil, resp. že túto právnu možnosť vôbec nerealizoval, má možnosť posúdiť, či týmto svojim konaním zároveň neporušil niektorú zo svojich povinností povinne úrazovo poisteného subjektu a zväžiť vyvodenie zákonom predpokladaných dôsledkov (sankcií).

57. Žalovanej taktiež nemožno uprieť ani právnu možnosť domáhať sa pred všeobecným súdom náhrady škody podľa všeobecných ustanovení o zodpovednosti za škodu.

58. Kasačný súd po preskúmaní rozsudku krajského súdu dospel k záveru, že kasačné námietky žalovanej neboli spôsobilé spochybniť právne závery, ku ktorým krajský súd dospel, ani vyvrátiť argumenty, pre ktoré krajský súd zrušil preskúmané rozhodnutia žalovanej, vrátane rozhodnutí prvostupňového správneho orgánu.

59. Kasačný súd z vyššie uvedených dôvodov kasačnú sťažnosť žalovanej vyhodnotil ako nedôvodnú a podľa § 461 SSP ju zamietol, pričom relevantné dôvody, pre odchýlenie sa od záverov krajského súdu nezistil (napríklad zásadná zmena právneho prostredia, zistenie odlišného skutkového stavu alebo prijatie protichodného zjednocovacieho stanoviska).

60. O trovách kasačného konania rozhodol kasačný súd podľa § 167 ods. 1 v spojení s § 467 ods. 1 SSP a úspešnému žalobcovi priznal právo na náhradu trov kasačného konania v plnom rozsahu.

61. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustná kasačná sťažnosť.